

Informasjon fra FoU-statistikken. Foreløpige tall oktober 2021.

Lite vekst i norsk FoU-innsats, men høyere FoU-andel av BNP

Kaja Wendt

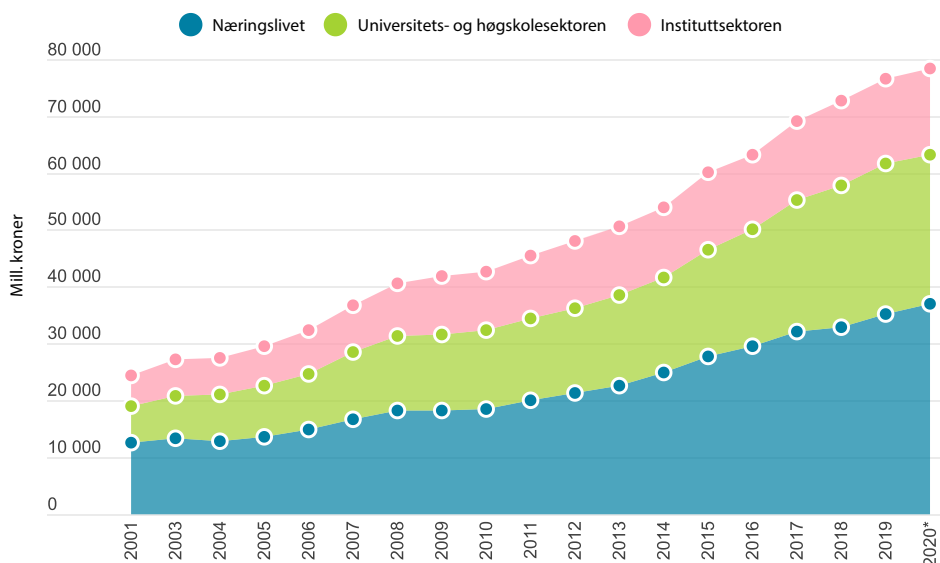
Foreløpige tall for utgifter til forskning og utviklingsarbeid (FoU) i Norge viser at den samlede FoU-innsatsen utgjorde over 78 milliarder kroner i 2020. I løpende priser gir dette en økning på 1,5 milliarder fra 2019, tilsvarende 2 prosent. FoU-utgiftenes andel av BNP ligger på 2,3 prosent.

Næringslivet hadde en økning på 4 prosent, mens FoU-utgiftene i universitets- og høyskolesektoren hadde tilnærmet nullvekst og instituttsektoren gikk ned med et halvt prosentpoeng. For helseforetakene viser foreløpige tall en nominell økning i FoU-utgiftene fra 2019 til 2020 på om lag 1 prosent. I faste priser indikerer de foreløpige tallene indikerer en tilnærmet nullvekst i Norges samlede FoU-utgifter fra 2019

til 2020. Se utviklingen i sektorenes FoU-utgifter fra 2001 til 2020 i figur 1.

Veksten i næringslivet kan tyde på at koronapandemien ikke har hatt så negative konsekvenser for FoU-aktiviteten i sektoren. 62 prosent av foretakene rapporterte at kostnadene var upåvirket av pandemien. Målt i løpende priser var det som for tidligere år tjenesteytende næringer som hadde den største veksten (9 prosent), mens industrien hadde en vekst på 2 prosent. I andre næringer (inkl. utvinning av råolje og naturgass) var det en nedgang på 9 prosent. Justert for lønns- og prisvekst er det en realvekst på om lag 2 prosent i næringslivet. Næringslivets FoU er nærmere beskrevet på [Statistisk sentralbyrås websider](#).

Figur 1 Totale FoU-utgifter 2001–2020* etter utførende sektor. Mill. kr. Løpende priser.

*Foreløpige tall for 2020. Kilde: NIFU og SSB, FoU-statistikk

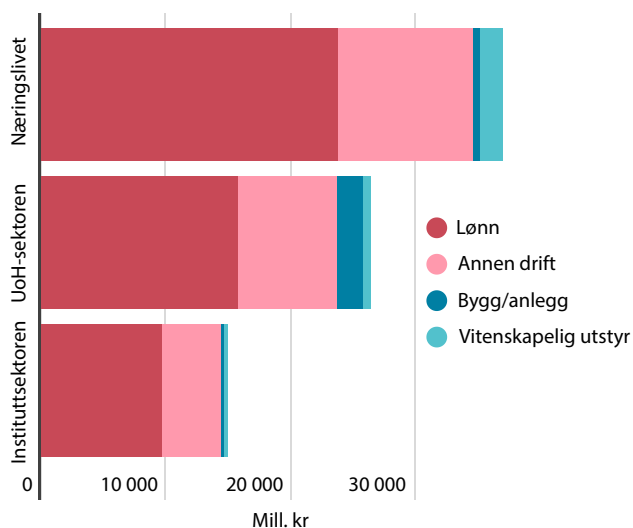
Sektor	2018	2019	2020	Endring 19–20 % løpende priser
Næringslivet	32 748	35 408	36 965	4,4
Universitets- og høyskolesektoren	25 201	26 335	26 408	0,3
Instituttsektoren	14 828	15 088	15 000	-0,6
Totalt	72 777	76 831	78 373	2,0
herav helseforetak	4 603	4 806	4 859	1,1
Andel av BNP i %	2,06	2,15	2,30	

Tabell 1 FoU-utgifter i 2018, 2019 og 2020* etter sektor for utførelse. Mill. kr og prosent. Løpende priser.

*Foreløpige tall for 2020. Kilde: NIFU og SSB, FoU-statistikk

Under koronapandemien har mange enheter hatt lavere kostnader knyttet til daglig drift (renhold, kantine mv.) og personalets reiseaktiviteter. For både universitets- og høyskolesektoren og instituttsektoren er det nedgangen i slike driftsutgifter som trolig forklarer den svake veksten. Heller ikke i næringslivet har det vært noen vekst i denne utgiftstypen. Samtidig har lønnsutgiftene økt med 6 prosent i både næringslivet og universitets- og høyskolesektoren og 3 prosent i instituttsektoren. Dette reflekteres også i FoU-årsverkernes utvikling; se nedenfor. Når det gjelder kapitalutgiftene til FoU viser de foreløpige tallene marginale endringer i både universitets- og høyskolesektoren og instituttsektoren, mens næringslivet med en vekst på 180 millioner kroner brukte 2,4 milliarder kroner på FoU i 2020; se figur 2.

Figur 2 Totale FoU-utgifter i 2020* etter utgiftsart og utførende sektor. Mill. kr.

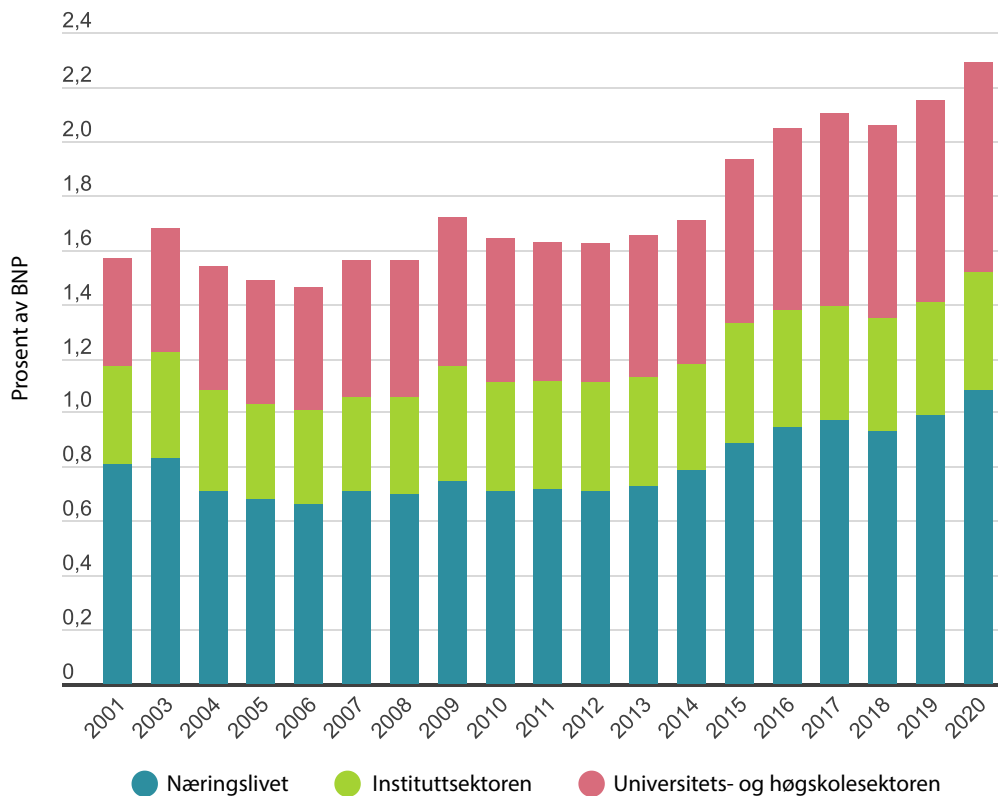
*Foreløpige tall for 2020.
Kilde: NIFU og SSB, FoU-statistikk

For universitets- og høyskolesektoren og helseforetakene utarbeides det for 2020 kun totaltall for FoU-aktiviteten. Neste hovedundersøkelse vil gjelde aktiviteten i 2021. I universitets- og høyskolesektoren har det vært gjennomført en ny tidsbruksundersøkelse for studieåret 2020–2021 og det vil utarbeides nye FoU-koeffisienter for sektoren. Dette vil kunne påvirke nivået på FoU-årsverkene og FoU-lønnen. Endelige FoU-tall publiseres i februar 2022. Helseforetakene inngår i FoU-statistisk sammenheng i henholdsvis universitets- og høyskolesektoren (universitetssykehus) og instituttsektoren (øvrige helseforetak og private, ideelle sykehus).

Økt FoU-andel av BNP

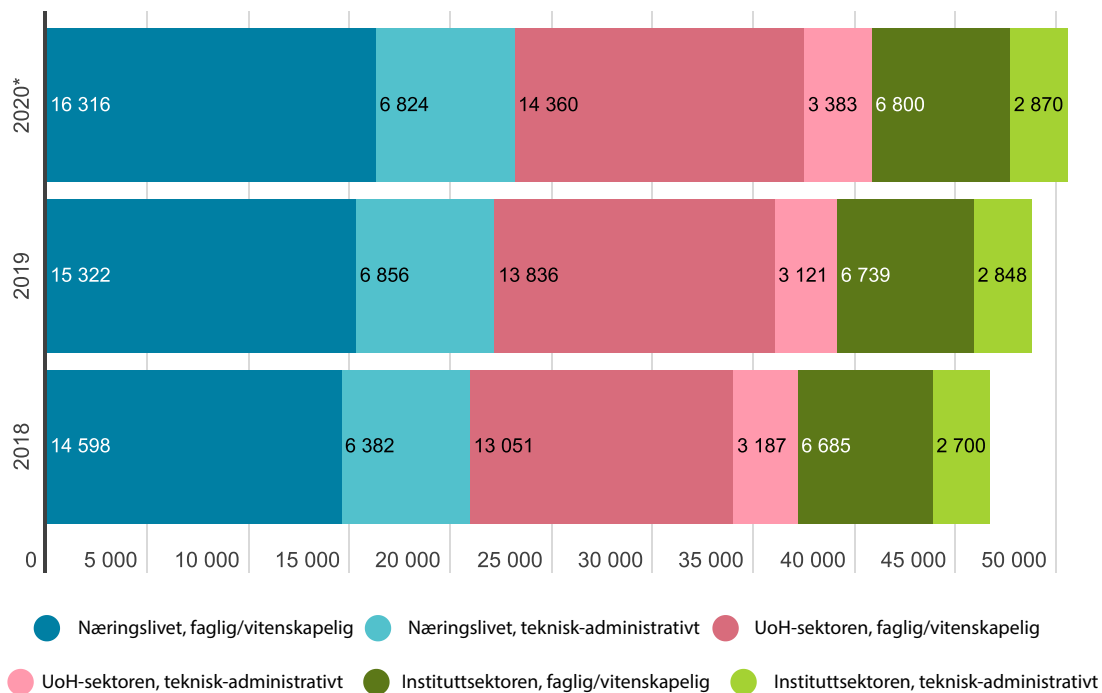
FoU-utgiftene i 2020 er beregnet å utgjøre 2,30 prosent av bruttonasjonalproduktet (BNP); se figur 3. Dette er det høyeste nivået på norsk FoU-andel av BNP noensinne. I 2019 var andelen 2,15 prosent. Økningen kommer til tross for tilnærmet nullvekst i de samlede FoU-utgiftene og skyldes i hovedsak en nedgang i BNP fra 2019 til 2020 på 4 prosent. Både FoU-utgiftene og BNP-anslaget for 2020 er foreløpige størrelser. De nærmeste årene er det varslet en økning i BNP. Det er med andre ord usikkert om den i norsk sammenheng høye FoU-andelen av BNP vil vedvare, men dette avhenger naturligvis også av utviklingen i FoU-aktiviteten.

Figur 3 Totale FoU-utgifter som andel av BNP etter sektor 2001–2020*. Prosent.

*Foreløpige tall for 2020.
Kilde: NIFU og SSB, FoU-statistikk

Figur 4 Antall FoU-årsverk i 2018, 2019 og 2020* etter sektor for utførelse.

*Foreløpige tall for 2020.
Kilde: NIFU og SSB, FoU-statistikk

1 800 flere FoU-årsverk

De foreløpige tallene for 2020 viser at det ble utført over 50 000 FoU-årsverk i Norge. Det er om lag 1 830 flere enn i 2019 og tilsvarer en økning på nesten 4 prosent. Antallet vokste med nærmere tusen i næringslivet som dermed står for 46 prosent av FoU-årsverkene i 2020. I universitets- og høyskolesektoren ble det utført nærmere 800 flere FoU-årsverk i 2020, tilsvarende 35 prosent av totale FoU-årsverk. Instituttsektoren vokste med om lag 80 FoU-årsverk, og utgjorde dermed 19 prosent av totale FoU-årsverk i 2020. Hel-

seforetakene sto for 7,6 prosent av de totale FoU-årsverkene i 2020. Det er anslått at antall FoU-årsverk i helseforetakene vokste med om lag 50 fra 2019 til 2020.

Endelig FoU-statistikk 2020 for instituttsektoren publiseres av NIFU 3. desember 2021. Endelig, total FoU-statistikk 2020 for Norge publiseres av Statistisk sentralbyrå februar 2022.

Om statistikken

NIFU og SSB utarbeider hvert år tall for ressursinnsatsen i forskning og utviklingsarbeid (FoU) i Norge. I universitets- og høyskolesektoren og helseforetakene (fra 2017) er det hovedundersøkelse annethvert år (oddetallsår), mens det er årlige undersøkelser i næringslivet og instituttsektoren. Statistikken utarbeides på bakgrunn av OECDs retningslinjer i Frascati-manualen og inngår i OECDs og Eurostats databaser for Science & Technology.

NIFU har statistikkansvaret for universitets- og høyskolesektoren og instituttsektoren ut 2021. Statistisk sentralbyrå har ansvaret for næringslivet. Fra 2022 vil all norsk FoU-statistikk produseres i Statistisk sentralbyrå.

Kontaktpersoner for FoU-statistikken

Universitets- og høyskolesektoren: Mona.Ostby@nifu.no, tlf. 908 70 561 og kaja.wendt@nifu.no, tlf. 996 31 554.

Instituttsektoren: Bo.Sarpebakken@nifu.no, tlf. 977 58 284

Helseforetakene: Ole.Wiig@nifu.no, tlf. 960 94 024.

Næringslivet: Kristine.Langhoff@ssb.no, tlf. 21 09 43 91 eller Claudia.Berrios@ssb.no, tlf. 409 02 451.

NIFU

Nordisk institutt for studier av
innovasjon, forskning og utdanning

Nordic Institute for Studies in
Innovation, Research and Education

NIFU er et uavhengig samfunnsvitenskapelig forskningsinstitutt som tilbyr handlings- og beslutningsorientert forskning til offentlig og privat sektor. Forskningen omfatter hele det kunnskapspolitiske området – fra grunnopplæring, via høyere utdanning til forskning, innovasjon og kompetanseutvikling i arbeidslivet.

NIFU

PB 2815 Tøyen, NO-0608 Oslo
www.nifu.no | post@nifu.no